

Europos regionų komiteto nuomonė „Regionų ir miestų indėlis siekiant naujos MVĮ skirtos ES politikos programos“

(2020/C 39/08)

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Ižanga

1. pažymi, kad dalyje ES valstybių narių lėtėja ekonomikos augimas. Šios problemos geriausiai matomos regionų lygmeniu, nes sumažėjo darbo našumas ir gamybos efektyvumas, silpnėjo prekybos tendencijos, nuolat laikėsi žemas viešųjų ir privačių investicijų į transportą, energetiką ir skaitmeninę infrastruktūrą lygis ir išliko gana dideli ekonominiai ir socialiniai skirtumai. Šiems skirtumams įveikti ir pasaulinėms tendencijoms, pavyzdžiui, dar vienos pramonės revoliucijos, demografijos ir kintančio darbo pobūdžio, būtini novatoriški politiniai sprendimai;
2. pripažįsta, kad Europos šalių ekonomikos konkurencingumas grindžiamas MVĮ verslumo ir inovacijų potencialu, todėl pritaria Europos Komisijos ir Tarybos raginimui toliau vystyti visapusišką ES ekonomikos strategiją, atsižvelgiant į konkretų šio sektoriaus vaidmenį;
3. pabrėžia Europos iniciatyvos „Small Business Act“ poveikį MVĮ plėtrai praėjus dešimtmečiui nuo jos įgyvendinimo, tačiau kartu akcentuoja, kad siekiant paremti MVĮ būtina taikyti horizontalų požiūrį ir geriau stebėti iniciatyvos įgyvendinimo rezultatus;
4. pažymi, kad būtina kurti Europos Komisijos programose numatytus paramos MVĮ ramsčius, atsižvelgiant į MVĮ sektoriaus įvairialytiškumą, kartu pabrėžiant būtinybę laikytis lankstesnio ir efektyvumą orientuoto požiūrio ir suteikti įmonėms galimybę įveikti kitus plėtros etapus. Komitetas tikisi, kad Europos Komisija imsis priemonių atsižvelgdama į RK tyrimo „ES MVĮ politikos pagrindas: padėtis ir iššūkiai“ rekomendacijas ⁽¹⁾. Naujos priemonės daugiausia turėtų būti skirtos mažoms įmonėms, įgyvendinančioms rizikingus projektus;
5. pabrėžia valstybių narių ir regionų vaidmenį ir atsakomybę rengiant ir įgyvendinant MVĮ skirtos ES politikos įgyvendinimo priemones, kuriomis visų pirma turėtų būti remiamas tiek MVĮ darbuotojų, tiek pačių MVĮ kompetencijos didinimas, įskaitant skaitmeninio veiklą, kuria bus prisidedama prie šių įmonių ilgalaikės plėtros;
6. pabrėžia, kad labai svarbu atkreipti dėmesį į paramą MVĮ plėtrai ne didmiesčių regionuose, visų pirma įgyvendinant ES valstybių narių veiklos programas;
7. kalbant apie MVĮ, pripažįsta pradedančiųjų įmonių svarbą ⁽²⁾, nes būtent jos atsako už daugelio ardomųjų inovacijų diegimą, tačiau pabrėžia, kad taip pat būtina remti jau įsisteigusias įmones, kad jos galėtų plėstis ir diegti inkrementines inovacijas, t. y. Europos politikoje turi būti laikomasi platesnio požiūrio į paramą įmonėms – nuo veiklos pradžios vietos rinkoje iki patekimo į pasaulinę rinką;
8. mano, kad įgyvendinant ES politiką turėtų būti remiamas MVĮ įtraukimo į tarptautines vertės grandines visose Europos teritorijose procesas; pažymi, kad tam tikrų MVĮ ekonominės veiklos tarptautinimas peržengiant ES sienas gali padėti skleisti geriausius sprendimus ir būti naudingas Europos MVĮ, nes taip būtų užtikrintas didesnis jų našumas, visų pirma perduodant žinias ir praktinę patirtį;
9. pripažįsta nacionalinių MVĮ atstovų tinklo (angl. *SME Envoys Network*), kuris turėtų atlikti svarbų vaidmenį nustatant Europos verslininkų problemas ir galimybes, reikšmę;

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/EU-SMEs/EU-policy-SMEs.pdf>

⁽²⁾ Europos regionų komitetas „Pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių Europoje stiprinimas – vietos ir regionų perspektyva“, ECON-VI/021, pranešėjas Tadeusz Truskolaski, COR-2017–00032–00–01, 2017 m. liepos mėn.

10. pabrėžia, kad būtina skatinti ir įgyvendinti trumpiau trunkančias administracines procedūras, taip pat mažinti našta visais Europos ir nacionalinės administracijos lygmenimis, nes tai turi didelės įtakos MVĮ veiklai, įskaitant finansinius jų veiklos aspektus;
11. pabrėžia, kad būtina remti naujų MVĮ finansavimo šaltinių kūrimo procesą ir suteikti daugiau galimybių naudotis tradiciniais finansavimo būdais kuo platesniam ratui MVĮ, vykdančių veiklą įvairiose ES teritorijose;
12. pritaria raginimui persvarstyti šiuo metu ES lygmeniu taikomą MVĮ apibrėžtį siekiant atsižvelgti į tai, kad vidutinės įmonės (vidutinės kapitalizacijos įmonės, kuriose dirba iki 500 darbuotojų) yra struktūriškai labai panašios į MVĮ (turinčių mažiau negu 250 darbuotojų ir 50 mln. EUR neviršijančią metinę apyvartą arba 43 mln. EUR neviršijantį balansą), tačiau joms netaikomas lengvatinis režimas, palyginti su didelėmis įmonėmis;
13. pabrėžia, koks svarbus vieno langelio principas teikiant paramą MVĮ, ir akcentuoja, kad šiuo tikslu MVĮ paramos tinklus būtina stiprinti Europos mastu; siūlo naudoti jau veikiančią Europos įmonių tinklą; Suderinus kelias MVĮ paramos formas viename tinkle ir šiam tinklui bendradarbiaujant su MVĮ atstovų tinklu, turėtų būti pasiektas numatytas MVĮ ir Europos Komisijos sinergijos poveikis;

Grėsmės ir iššūkiai tolesnei MVĮ plėtrai

14. pažymi, kad Europos Sąjungos MVĮ susiduria su iššūkiais, kuriuos visų pirma lemia didėjanti pasaulinė konkurencija, naujų verslo modelių atsiradimas, skaitmeninimas ir naujų technologijų diegimas pramonės ir paslaugų srityse, žiedinės ir bendradarbiaujamosios ekonomikos plėtra, taip pat tvaraus vystymosi užtikrinimas;
15. pabrėžia, kad svarbu remti specializuotų mažųjų ir vidutinių įmonių grupių (klasterių) bendradarbiavimą; ragina nuolat plėtoti šioje srityje turimas ES priemones, pavyzdžiui, ES klasterių portalą, Europos įmonių grupių stebėjimo centrą ir Europos pažangiųjų klasterių iniciatyvą;
16. patvirtina, kad didėja įmonių socialinės atsakomybės visuomenei ir aplinkai vaidmuo;
17. pažymi, kad tarp MVĮ ir didesnių įmonių esama skirtumų, susijusių su ekonominės plėtros tempu ir intensyvumu, o tai, atsižvelgiant į mažiau išsivysčiusių regionų ypatumus, lemia ES regionų ekonominę poliarizaciją;
18. pabrėžia, kad dėl didėjančio administracinių taisyklių skaičiaus ir sudėtingumo ribojamas MVĮ, o ypač labai mažų įmonių, neturinčių atitinkamų administracinių ir finansinių priemonių šioms kliūtims įveikti, augimo potencialas, todėl ragina supaprastinti pernelyg sudėtingas administracines procedūras įmonėms ES, visų pirma tarpvalstybinių operacijų atvejais;
19. pažymi, kad, daugėjant novatoriškų sprendimų rinkoje ir esant ribotoms MVĮ finansinėms galimybėms jais naudotis, būtina taikyti naują metodą, kuriuo būtų skatinamas vadinamųjų atvirųjų inovacijų kūrimas ir plėtojimas;
20. pabrėždamas, kad programos „Horizontas“ ir COSME taps dar svarbesnės MVĮ, teigiamai vertina faktą, kad naujuoju 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu ERPF išliks svarbiausiu vietos ir regionų politikos, skirtos remti MVĮ, finansavimo šaltiniu, ypač atsižvelgiant į galimybes gauti finansavimą, remti mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą bei inovacijas, ugdyti įgūdžius, taip pat prieigą prie rinkų ir internacionalizacijos; tačiau kartoja nepritarią pasiūlymui, kad ERPF lėšų telkimas pagal temas būtų orientuojamas į nacionalinį lygmenį, nes centralizuotas skirstymo mechanizmas prieštarautų vietos lygmeniu paremtam požiūriui ir daugiapakopio valdymo principui, kurie yra labai svarbūs veiksmingam ir efektyviam MVĮ rėmimui;
21. atkreipia dėmesį į ES sektorių politikos, visų pirma susijusios su viešaisiais pirkimais, bankroto teise ir aplinkos apsauga, taip pat klasterių rėmimo ir požiūrių į konkurencijos taisykles skirtumus, galinčius daryti didelį poveikį MVĮ ir jų tolesnei plėtrai;
22. pripažįsta, kad bendroji rinka yra ES laimėjimas, tačiau ją reikia ir toliau tobulinti, pavyzdžiui, pašalinti esamas kliūtis laisvam prekių ir paslaugų judėjimui – tai vienas iš sunkumų, su kuriais susiduria MVĮ, norėdamos plėtoti ekonominę veiklą ir pasinaudoti tarptautinimu;

23. atkreipia dėmesį į skaitmeninę ekonomikos transformaciją, nes dėl jos MVĮ teks skirti daugiau lėšų technologijų ir praktinės patirties pirkimui ir (arba) plėtojimui;
24. ragina Europos Komisiją parengti priemonių, skirtų MVĮ skaitmeninei transformacijai remti ES regionuose, atsižvelgiant į šiuo metu sėkmingai įgyvendinamas iniciatyvas, pavyzdžiui, iniciatyvą „Skaitmeninių miestų uždaviniai“ (angl. *Digital Cities Challenge*);
25. mano, kad skaitmeninimas suteikia galimybę perkelti MVĮ produktus ir paslaugas į platesnę visos Europos ir ne Europos rinką, sudarant sąlygas tarpvalstybinės prekybos plėtrai;
26. pabrėžia, kad ES iššūkis – toliau didinti našumą ir konkurencingumą (be kita ko, sąnaudų) pramonės vertės grandinėse, išlaikant plataus užmojo tikslus aplinkos apsaugos politikos srityje;

MVĮ lūkesčiai dėl būsimos augimo ir vystymosi politikos

27. pabrėžia, kad MVĮ ir verslininkams gali būti naudingos ES lygmens investicijos į regioninių verslo ekosistemų integraciją; kartu ragina Europos Komisiją toliau plėtoti šiuo metu įgyvendinamą projektą „Verslus Europos regionas“ (VER), kuriuo siekiama suvienyti europietiškuosius „silicio slėnius“;
28. atkreipia dėmesį į tai, kad daugeliui MVĮ sunku įdarbinti kvalifikuotų darbuotojų ir juos išlaikyti. MVĮ dėl gabių darbuotojų turi aršiai konkuruoti su didelėmis įmonėmis, kurios turi daugiau išteklių ir gali siūlyti didesnius atlyginimus. Taip yra nepaisant to, kad MVĮ yra Europos ekonomikos pagrindas ir sudaro 99 % visų ES įmonių.
29. pažymi, kad MVĮ atstovams, įskaitant MVĮ remiančius ir vienijančius subjektus, turėtų būti užtikrinta galimybė aktyviau dalyvauti rengiant ir koordinuojant Sąjungos politikos, tiesiogiai susijusios su šia verslininkų kategorija, įgyvendinimą;
30. tikisi, kad regionų atstovai įsitrauks valdant ES MVĮ politiką ir glaudžiau bendradarbiaus su MVĮ atstovais;
31. mano, kad ES pramonės politika turi būti orientuota į inovacijas plačiąja prasme, bazines didelio poveikio technologijas, taip pat į bendriems Europos interesams svarbius projektus, skaitmeninimą ir MVĮ;
32. palaiko Europos Komisijos sumanymą supaprastinti administracines procedūras, taikomas siekiant gauti finansavimą ir rengiant ataskaitas, nes jomis itin apsunkinamos labai mažos ir mažosios įmonės, turinčios ribotų žmogiškųjų išteklių. Priėmus pasiūlymų, pavyzdžiui, dėl supaprastinto išlaidų apmokėjimo būdų (fiksotosios sumos, vienkartinės išmokos ir vieneto kainos), bus paprasčiau rengti projektų biudžetus ir vykdyti jų apskaitą ir dėl to padidės paramą gaunančių MVĮ skaičius;
33. pritaria požiūriui, kuriuo pirmiausia atsižvelgiama į vietos ir regiono aspektus, o tik tada – į nacionalinius ir tarptautinius aspektus. Idėjų išbandymas nedideliu mastu ir inkrementinių inovacijų rėmimas leidžia greičiau plėtoti technologiškai naujus sprendimus ir juos įgyvendinti, MVĮ naudojant turimus finansinius išteklius;
34. pažymi, kad siūloma bendrų taisyklių Europos struktūriniams ir investicijų fondams sistema turi būti lanksti, kad prireikus regionai galėtų savo veiklos programas susieti su MVĮ ir labai mažomis įmonėmis;
35. skatina kurti MVĮ potencialo didinimo programas, pavyzdžiui, naudojant šiuolaikines finansines priemones, didinant informuotumą apie keitimosi informacija ir bendradarbiavimo svarbą ar apie galimybes ir poreikį kurti ilgalaikes augimo strategijas ir planus;
36. atkreipia dėmesį į tai, kad vis svarbesnė tampa klasterių integracija, visų pirma pažangiosios specializacijos platformos, kuriose vietos valdžios institucijos atlieka pagrindinį vaidmenį Europos lygmeniu kuriant integruotas vertės grandines, taip paremdamos MVĮ augimą tarptautiniu mastu;
37. tikisi išlaikyti stiprią Europos įmonių tinklo punktų poziciją regioniniu ir vietos mastu. Jie ateityje galėtų atlikti naujų vaidmenų;

38. atkreipia dėmesį į tai, kad būtina išplėsti Europos įmonių tinklo siūlomas paslaugas, be kita ko, plečiant MVĮ veiklą, teikiant informaciją apie nacionalinius ir Europos Sąjungos teisės aktus, finansavimo galimybes įvairiose ES valstybėse narėse, partnerystes su kitais pramonės sektoriaus veiklos vykdytojais ir (arba) gamybos procese dalyvaujančiais subjektais ir pan.;
39. pažymi, kad reikia stiprinti regionines MVĮ atstovybes, kurios, pavyzdžiui, per REFIT platformas galėtų reguliariai įsitraukti į diskusijas dėl siūlomų teisės aktų pakeitimų, taip pat dalyvauti stebint, tikrinant ir vertinant šių pakeitimų poveikį MVĮ;
40. pabrėžia, kad svarbu įvairinti MVĮ finansavimo šaltinius ir spręsti esamų tam tikrų pramonės sektorių ar veiklos rūšių finansavimo spragų problemą. Tai turi būti vienas iš prioritetų;
41. palankiai vertina susitarimus, pasiektus dėl kapitalo rinkų sąjungos, sudarysiančius palankesnes sąlygas MVĮ patekti į viešųjų pirkimų rinkas, taip pat taikyti supaprastinimo ir sąnaudų bei reguliavimo naštos mažinimo priemones;
42. palankiai vertina kai kurių valstybių narių pradėtą iniciatyvas, kuriomis siekiama padidinti MVĮ dalyvavimą viešųjų pirkimų procedūrose;
43. atkreipia dėmesį į MVĮ galimybių dalyvauti viešuosiuose pirkimuose klausimą ir kartu pritaria tam, kad ši įmonių kategorija būtų įtraukta į Viešųjų pirkimų direktyvos reformą, taip pat ragina imtis tolesnių priemonių šia kryptimi;
44. pabrėžia, kad pavėluoti mokėjimai, MVĮ informuotumo apie pagrindinius viešųjų pirkimų aspektus trūkumas ir didelės galimos teisinių veiksmų sąnaudos tebėra svarbiausios kliūtys skatinant MVĮ aktyviau dalyvauti šioje srityje ir išnaudojant galimybę plėsti jų veiklą;

Baigiamieji svarstymai

45. pažymi, kad dėl didelio struktūrinio lankstumo ir gamybinio profilio MVĮ gali greitai reaguoti į dinamiškus socialinius ir ekonominius pokyčius. Tokiam suderinimui trukdo tai, kad jam reikalingos finansinės priemonės; tai reiškia, kad kiti pasiūlymai dėl paramos šioje srityje turi atitikti MVĮ poreikius;
46. pabrėžia, kad dėl poveikio darbo rinkai ir vartotojams MVĮ yra svarbus suinteresuotasis subjektas, kuriam tenka dalis atsakomybės už žiedinės ekonomikos įgyvendinimą – į tai turėtų būti atsižvelgiama taikant mokesčių lengvatas arba suteikiant galimybių pasinaudoti Europos lėšomis;
47. pripažįsta, kad Europos Komisija turėtų pasinaudoti patirtimi, įgyta įgyvendinant „Small Business Act“ ir veiksmų planą „Verslumas 2020“. Reikia tobulinti ir supaprastinti dabartines procedūras, o ne imtis radikalių permainų ar atsisakyti iki šiol pasiektų laimėjimų, ieškant visiškai naujų sprendimų;
48. pažymi, kad vis dar nepakanka iniciatyvų, kuriomis būtų sudaromos sąlygos stiprinti regioninį ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą;
49. kartoja raginimą parengti naują horizontaliąją strategiją, kurios turinys atspindėtų ypatingą tiek ardomųjų, tiek inkrementinių inovacijų svarbą, skatinti bazines didelio poveikio technologijas ir bendriems Europos interesams svarbius projektus, taip pat ir susijusius su skaitmeninimu ir MVĮ;
50. ragina Europos Komisiją ieškoti naujų sprendimų, kuriais būtų sudaromos palankesnės sąlygos MVĮ dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, pavyzdžiui, numatant joms paskatą dėl jų regioninės ir (arba) vietos kilmės, nes iki šiol padarytų pakeitimų nepakanka;
51. pabrėžia, kad nepaisant teigiamai vertintinų plataus užmojo ir įvairias sritis apimančių Europos Komisijos veiksmų, parama MVĮ nebus veiksminga visoje ES, jei išliks kai kurios valstybės narės ir toliau nustatinės sudėtingas nacionalines taisykles;
52. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms turėtų tekti svarbus vaidmuo kuriant verslui palankią aplinką ir jos turi būti aprūpintos priemonėmis, galinčiomis padėti pritaikyti jų veiksmus prie kintančių MVĮ poreikių; mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų būti labiau įtraukiamos į būsimos ES pramonės politikos rengimo, įskaitant paramą MVĮ, procesą;

53. pritaria Europos Parlamento požiūriui, kad reikia didinti 2021–2027 m. bendrosios rinkos programai skirtą ES bendrąjį biudžetą, siekiant stiprinti tarptautinį MVĮ konkurencingumą, plėsti veiklą ne ES rinkose ir pritaikyti inovacijas;
54. mano, kad numatytas planas visas finansines priemones, kuriomis MVĮ gali naudotis pagal daugiametę finansinę programą, įtraukti į vieną programą „InvestEU“ padės pasiekti laukiamų rezultatų – supaprastinti procedūras;
55. ragina ES institucijas ir valstybes nares dėti daugiau pastangų gerinant bendrosios rinkos veikimą, kad būtų išnaudotos visos jos galimybės;
56. ragina Europos Komisiją ir Europos Parlamentą sukurti priemonių ir mechanizmų, kurie Europoje ir pasaulyje MVĮ užtikrintų vienodas sąlygas, visų pirma atsižvelgiant į technologijas, turinčias strateginės reikšmės Europai.

Briuselis, 2019 m. spalio 8 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*
Karl-Heinz LAMBERTZ